

tilvækst med det samme forhold mellem Danida og Danced.

Af den del af miljøbistanden under MIKA, som i 1997 går til udviklingslandene, bliver 174,4 mill. kr. administreret af Danida og 358,5 mill. kr. af Danced.

3. Miljø som tværgående hensyn og som sektor i den danske udviklingsbistand

3.1 Miljø og fattigdomsbekæmpelse

Fattigdomsorientering er gennem årene fastslået som et fundamentalt princip i dansk bistandspolitik. Dette blev bekræftet ved Folketingets tiltrædelse af Regeringens grundlæggende strategidokument »En verden i udvikling – strategi for dansk udviklingspolitik frem mod år 2000« fra 1994. Heri blev også bekræftet, at der med fattigdomsbekæmpelse som overordnet målsætning også må indarbejdes en række tværgående hensyn i tilrettelæggelsen af dansk udviklingsbistand. For de tre områder – kvinders rolle i udviklingsprocessen, miljøaspekter samt fremme af demokratiske styreformers og menneskerettigheder – gælder, at de både indgår som aspekter af bistanden indenfor forskellige sektorer og samtidig udgør selvstændige bistandsområder.

Målsætningen om fattigdomsbekæmpelse og hensynet til miljø er indbyrdes forstærkende. De fattigste befolkninger skal sikres indtægtsmuligheder gennem økonomiske vækstprocesser, der giver andet og mere end en kortsigtet gevinst, men med en for høj miljømæssig pris. Det er endvidere de fattigste, der lever tættest på de negative konsekvenser af miljøproblemerne, sådan som de viser sig både nu og i fremtiden.

3.2 Handlingsplanen for miljø og udvikling

I Danidas handlingsplan for miljø og udvikling fra 1988 blev miljø allerede defineret som et tværgående hensyn, der vedrører alle sektorer i udviklingsbistanden. De bagvedliggende overvejelser var en anskuelse af miljø som ressource og som økosystem men også bivirkningerne eller forureningen som følge af en given bistandsaktivitet. Senere, under forberedelserne til Rio-konferencen, konkretiseredes holdningen til miljø som en egentlig sektor i bistanden.

Handlingsplanens forskellige dele er detaljerede tekniske dokumenter, som tager stilling til de vigtigste spørgsmål vedrørende planlægning

og gennemførelse af miljømæssigt bæredygtige udviklingsaktiviteter. F.eks. anviser de seks sektorstrategier under handlingsplanen miljømæssige mål for hver indsatssektor, både i planlægning og gennemførelse, på overordnet plan og på projektniveau.

Danidas sektorplaner, årsberetninger, rullende femårsplaner og landestrategier indeholder siden 1989 alle afsnit om miljøhensyn.

I lyset af indhøstede projekterfaringer udsendtes i 1994 endvidere Danidas retningslinier for miljøvurderinger, der fordeler ansvaret for projekt-miljøanalyser mellem Danidas landekontorer, Tjenesten for Sektorfaglige Anliggender (TSA) og ambassaderne.

Forberedelserne til Rio-konferencen, bl.a. det nordiske ferskvandsinitiativ, som Danida stod i spidsen for, og Udenrigsministeriets efterfølgende etablering af Sekretariatet for Miljø og Bæredygtig Udvikling i 1993, har bidraget til at sikre, at miljøspørgsmål har bevaret en høj profil inden for administrationen af udviklingsbistanden. Dette styrkedes ved udgivelsen i 1994 af Strategien for dansk udviklingspolitik frem mod år 2000, som understreger økologisk bæredygtig udvikling som et af hovedmålene i dansk udviklingsbistand.

Med tyngden i TSA er antallet af egentlige miljøspecialister steget fra én i 1986 til fire i 1995 og otte i 1997. Hertil kommer den traditionelle anvendelse af den danske ressourcebase i formulering og implementering af udviklingsbistanden, som for miljøstøttens vedkommende har fundet sted ved kontrahering med især konsulentbranchen og Miljø- og Energiministeriets styrelser.

3.3 Den bilaterale bistand

Med fokuseringen af den bilaterale udviklingsbistand på programsamarbejdslande og overgangen til sektorprogrambistand til tre-fire sektorer i hvert land, tog Danidas miljøsektorbistand egentlig form. Programsamarbejdslandene er 20 af de fattigste udviklingslande, hvoraf 18 hører til gruppen af lavindkomstlande med en indkomst pr. indbygger på under 4500 kr. om året. Gennemsnittet for disse programsamarbejdslande er 2100 kr. om året. Status ved udgangen af 1996 er, at der sigtes på sektorprogrambistand til miljø bredt set eller defineret ved en undersektor, såsom naturressourceforvaltning, vedvarende energi og lignende, i omkring halvdelen af programsamarbejdslandene. Heriblandt kan nævnes: Bhutan, Bolivia,